

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Zakaj je letos grozdje sem ter tje v največji suši gnjiti začelo.

Kdor je letos zorenje grozdja po naših dolenjskih vinogradih opazoval, zapazil je lahko na svoje veliko začudenje, da je sem ter tje na kakem grozdu po par jagod gnjiti začelo, dasi je bila huda suša in dasi so bile jagode še nezrele. Ko je jelo deževati, gnjili so taki grozdi hitrejši. No, kdor se je potrudil, da je take gnjile jagode iz grozda obral, zapazil je lahko, da je bilo med gnjilimi jagodami kolikor toliko neke preje ali pajčevine, in da se je v jedni gnjilih jagod tudi mali črviček nahajal. Vidite, to je bil tako zvani grozdni ali kisli črviček, nemški: *Heu- oder Sauerwurm*, Gosse, latinski: *Tinnea uvella* imenovan. Mati tega črvička je majhen ponočni metuljček, mala veša, katera se že ob času cvetenja vinske trte v prvič prikaže, ter po noči na cveteči zarod svoja jajčka polaga. Po jedno, pa tudi po tri do štiri jajčka zaleže na jeden zarod. Vsak iz jajčka izlezli črviček razjeda potem zarod, ter ga prepereza z neko pajčevino. Tako vniči ta nebodigatreba že ob času cvetenja zaroda, toraj ob času, ko se cvet še niti v jagode spremenil ni, že 12 do 20 bodočih jagod.

S končanjem cvetenja, doraste črviček, in spusti se po pajčevinski nitki na zemljo, kjer se v bližini trtnih debel, kakor pravimo, zabuba. Ko postane grozdje že tako debelih jagod, kakor je zreli grah debel, spremeni se buba v metuljčka, v vešo, in ta prileze iz zemlje, leta po noči okoli ter zalega svoja jajčka na grozdje. Iz jajčk izlezli črviček zajé se pri pecljičku v jedno jagodo, katero zlo vso izgrize, vso izvotli. Iz prve jagode pregrize se v drugo, iz druge v tretjo in tako dalje. In to bile so ravno tiste gnjile jagode, ktere je pazljivi vinogradnik letos v največji suši, na svojem grozdu lahko zapazil. Kadar tak že v drugič v jednom in istem poletju nastali črviček v še zeleni jagodi doraste, spusti se po pajčevinski nitki na tla. Zabuba se potem ali v zemlji tikoma trtnega debla, ali pa še najraje na trti sami, za

njenem lubadom, ali v kaki špranji trtnega kolja, kjer prezimi, ter tako cvetenja grozdja v prihodnjem letu počaka.

Dvakrat v jednom in istem letu prikaže se toraj ta škodljivec. V prvič ob času cvetenja vinske trte, v drugič pa ob času, ko ima grozdje zoreti pričeti. Prikaže se pa prav lahko v tako veliki množini, da uniči tretjino, da še celo polovico, ali pa še večji del vinske letine. Posebno pogubonosen je ta mrčes na Južnem Tirolskem, kjer mu z vsemi le mogočimi sredstvi in pripomočki v okom priti ne morejo.

Kako da gre tega škodljivca preganjati ter vničevati, povedali bomo že, ako bode treba, prihodnje leto o pravem času. Za zdaj svetujemo našim vinogradnikom le to: Kadar bode te spomladi trte obrezovali, ostržite jim stari lubad bolj do golega ko le mogoče. Delajte pa to tako, da bode te z reznikom, ali škarjami, s katerimi trte obrezujete, prav dobro na trtno deblo pritiskali, da bode te tako, za lubadom tičeče bube grozdnega črvička pomastili. Kadar bode pa v prihodnji spomladi grozdje cvetelo, takrat opazujte prav dobro, se li ne nahaja v cvetečem zarodi črviček. Ako ga bode te v količkasj veliki meri našli, potem pa upotrebuje sredstva, katera Vam bomo o pravem času svetovali. Na vsak način treba pa je potem skupnega in resnega postopanja, ker sicer je prav mogoče, da se nam ta škodljivec v toliki meri v naših vinogradih ugnjezdí, da mu z lepa v okom priti ne bomo mogli. Toraj dolenjski vinogradniki, pozor o pravem času!

Kako se napravlja prave italjanske salame.

Bliža se čas, ko bomo začeli prešiče klati, in marsikateremu naših čitateljev bode vstreženo, ako jim povemo, kako da se prave italjanske salame napravlja ali izdeluje. Storimo toraj to.

Vzame se samega prešičjega mesa in bolj ko mogoče pustega, ne mastnega. Gnjati in plečeta so za to še najboljše. Vendar stori tudi drugo meso, kateremu se mast, ako jo je le odveč, odreže. Meso zreže se na majhne kocke (burfelce);

na drobno ga sèsekati, kakor za navadne mesene klobase, se ne sme. Kakor meso, zreže se na kocke tudi nekoliko špeha. Recimo na pet kilogramov mesa, vzame se dobrega polu do tri četrt kilograma špeha. Tako zrezano meso in špeh dene se v snažne neške (kodunje) ali kako drugo leseno posodo. V tej se nekoliko bolj posoli, kakor meso za navadne mesene klobase, in doda se mu tudi primerno množino prav na debelo stolčenega popra. Cesna se ne sme nič dodajati. Vse skupaj premeša se prav dobro in enakomerno, tako da se špeh bolj ko mogoče z mesom pomeša. Tako pripravljeno meso pusti se na hladnem in zračnem prostoru 12 ur na miru. Po preteku dvanajstih ur odlije se slano vodo, kolikor se jo je okolo mesa nabralo in premeša se meso z nova. Tako postopa se tri dni zaporedoma. Četrty dan vzame se gladka debela goveja čevesa, katera se pa ne špili, ampak z motvozem preveže. V čevesa nabaše se meso bolj ko le mogoče (to mora možki delati) in med basanjem se čevo čez in čez s kako debelejšo iglo zbada. Italijani imajo za to zbadanje posebne, iz igel narejene, prav majhne krtačice. Zbadati se mora čevo za to, da zamoreta po luknjicah voda in zrah odhajati. Tako prav močno nabasane, ter na obedveh konceh z motvozom zavezane salame, pusti se zopet tri do štiri dni na hladnem in zračnem prostoru na miru ležati. Vsak dan se jih le po jedenkrat preloži, in odlije se slano vodo, ako se jo je kaj nacedilo. Četrty ali peti dan obesi se jih v dim, to da tako, da jih dim le malo doseže. V dimu pusti se jih le 8 dni, da se od zunaj dobro posuše, ne več. Potem vzame se jih iz dima, ter obesi pod strop kakega hladnega, pa jako zračnega prostora, toraj prostora, v katerem je vedni prepih. V takem prostoru ostanejo salame notri do spomladi, dokler že toplo ne postane. Ko pa toplo postane, znesti se jih mora v klet, ter tam pod strop obesti, da nekoliko mehki postanejo, posebno pa, da spletnijo. Bolj ko spletnijo, boljši so navadno, vendar jih je pa treba vsak mesec po jedenkrat sè suho ruto dobro obrisati ter nazaj obesiti. Konečno se jih pa se ve da poje, in vsakemu, kdor jih bode jedel, želimo dober tek.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Slovanska krščansko-narodna zveza, v kateri so, kakor znano, naši poslanci, je 24. okt. sklenila, da hoče vstrajati pri sedanji večini v državnem zboru. Pričakuje pa od nje, da jo bo kar moč najkrepkeje podpirala v njenih opravičenih in nujnih zahtevah. Člani te skupine, ki so v nagodbenem odseku, bodo glasovali za prehod v nadrobno debato o nagodbenih predlogih in za volitev dotičnega pododseka. Zveza je sklenila,

to vpoštevaje, da imajo Slovenci, Hrvati in Rusini vendar le samo od desnice pričakovati pomoči, da se njihove opravičene zahteve hitro izvedejo. Lahko bi vladno krmilo prišlo v nemške liberalne in nacijske roke, če bi grof Thun odstopil, in potem bi bilo za slovenske narode joj. S tem pa, da bo „Zveza“ vstrajala pri slovenski večini, bo le ta utrjena in lahko marsikaj dosegla.

V državnem zboru nacijski in liberalni Nemci spet nasprotujejo vladi in večini in sicer na način, da namreč njihovi govorniki strahovito dolgo — cela dva dneva — govorijo, to se pravi, premlevajo stare fraze. Na ta način hočejo zavleči delovanje državnega zbora. — Naš dr. Krek je govoril lepo in se potegnil za državne služabnike, da se jim zviša plača.

Zatiranje prešičje kuge. Vlada je 19. okt. v državnem zboru predložila načrt, kako misli zabraniti in zatreti prešičjo kugo. To misli doseči potom pobijanja, iz državnih sredstev se bo pa dajala za to odškodnina. Vlada misli, da bode 80 000 gld. iz državnih sredstev zadostovalo, da se na ta način popolnoma zatire kuga. Potem tudi druge države ne bodo imele povoda za proglašenje zaprtije. Seveda mora tudi Ogerska storiti potrebne korake za zatiranje. Drugače se ne bo bistveno povišal izvoz prešičev, ki se je v zadnjih letih tako zmanjšal, da je konec 1897. leta znašal le 159.722 gld., dočim je pa leta 1894. znašal 26.69 milijonov goldinarjev.

Pri deželno-zborski dopolnilni volitvi v Kranju in Škofji Loki je bil izvoljen za poslanca ravnatelj Šubic.

Kaj je novega po širokem svetu?

Med Angleži in Francozi bo morda vojska. V primorskih pristaniščih obeh držav se silno hitro opravljajo bojne ladije. Gre se za neko pokrajino v Afriki. Radi bi jo imeli Angleži, radi Francozi pa se bodo morda pulili za njo.

Francozsko ministerstvo je odstopilo, ker mu zbornica ni izrekla zaupanja.

Špansko ministerstvo tudi v kratkem odstopi. Španski odposlanci v Parizu pri mirovskem pogajanju z Amerikanci niso dosegli nobenega uspeha. Krivo delajo Španci seveda dosedanje ministerstvo. Zato bo moralo iti.

Piše se nam:

Iz Črnomlja. — Dne 16. oktobra t. l. vršil se je občni zbor zadruga vseh obrtnikov črnomljskega sodnega okraja v Črnomlju.

Po otvoritvi zborovanja in pozdravljenji gospoda c. kr. vladnega zastopnika, naznanil je zadrugi načelnik gospod Dayorin Frančič, da je zadrugi odbor izrekel pri sl. c. kr. okr. glavarstvu svojo najglobljejšo udanost do Najvišjega prestola povodom nečuvnega umora

Njenega Veličanstva cesarice Elizabete, ter da se je isti udeležil tudi slovesne črne sv. maše, kar so navzoči društveniki v znak najudanejšega sožalja stoječi poslušali. Nato se je gospod načelnik zahvalil za obrtniški stan vnetemu preblag. gosp. c. kr. glavarju ter gospoda vladnega zastopnika naprosil, da mu blagovoli združno zahvalo z udano prošnjo sporočiti, še na dalje za naš splošni blagor skrbeti.

Iz poročila o denarnem stanju smo uvideli, da so združne razmere jako ugodne. Od ustanovitve, t. j. od 21. junija 1897 do dne zborovanja je bilo dohodkov 807 gld. 25 kr., izdatkov 366 gld. 54 kr., prebitka 440 gld. 71 kr. Dohodki se sestavijo: pristopnina 737 gld., sprejemnina učencev 30 gld., oprodnina učencev 30 gld., za učna spričevala 5 gld. 25 kr., kazni 5 gld. skupaj 807 gld. 25 kr. Med izdatke so všteti: vstanovni in drugi upravni stroški 214 gld. 4 kr., plača pomožnemu osebju 106 gld. 50 kr. in stanarina 46 gld., vkup tedaj 366 gld. 54 kr.

Preskušavanje učencev odobrilo se je po sedaj se vršečem načinu, namreč, da se učenec po prestani učni dōbi zglaš pri združnem načelniku zaradi oprostitve. Slednji skliče potem združni odbor k posvetovanju, da se zbere mojster, pri katerem naj učenec svojo zmožnost dokaže z napravo mojsterskega dela, katero naj potem predloži združnemu odboru v presojevanje. K vsaki poskušnji pokličejo se tudi učni gospodar in dva nepristranska mojstra učenceve stroke.

Od začetka poslovanja zadruge zglasilo je pri obrtnem oblastvu 42 obrtnikov svoje obrte, in 20 se jim je odpovedalo. Vseh združnikov je bilo do sedaj 269. Učencev in pomočnikov je bilo do sedaj naznanjenih 15, ravno teliko učencev se je oprostilo.

Zadruga je tudi s trdo nogo stopila na vrat strupeni kači, ki dela v podobi zakotnih obrtnikov pogubo obrtu. Od 132 naznanjenih opustilo je veliko svoje delovanje, mnogo jih je vzelo obrtni list in 47 je sedaj kaznovanih, ker po dognanih poizvedbah obrt še vedno brez pravice nadaljujejo.

Za podelitev obrtne pravice odbilo se je 5 prosilcev, ker ni bila ali njihova sposobnost dokazana (pri rokodelskih obrtih) ali je pa uže preveč obrtnikov dotične obrtne stroke (pri koncesijoniranih obrtih).

Iz omenjenega je razvidno, da naša zadruga prav vrolo napreduje. Ponosni smemo biti na to, da nas varuje zadruga pred slepilno konkurenco s tem, da zamore le tisti kot mojster nastopiti, kedor za obrt popolno sposobnost dokaže. Jedino pri zadruzi imamo obrtniki priložnost, da se svojih težav zavedamo in z združenimi močmi branimo proti židovskemu kapitalu, ki nam preti s poginom. Oglejmo si bolj natanjko to židovsko pijavko, ki nam bode kmalo do zadnje kapljice krvi spila, ako bomo še nadalje roke le križem držali. Naši predniki so svoje obrtne izdelke dobro in trpežno izdelovali ter po pošteni ceni spečali, tako da sta bila zadovoljna oba, naročnik in mojster. Nihče drugi se ni vtikal v obrtnikove zadeve, kakor obrtnik sam. Kako pa je danes? Ako pogledamo po mestih in trgih v prodajalnici, kaj vidimo v njih? Tu visijo hlače, tam so črevlji na prodaj, tretji ima vrhu tega še klobuke in tako dalje, z eno besedo, vse kar človek potrebuje. Kaki pa so ti izdelki? Ako bi bili domači, bi bilo dobro, a vsi ti izdelki so židovski. Trgovci pridejo seveda prav po ceni do omenjenih izdelkov, ker judovski popotniki že v vsako hribovsko vas prihajajo in trgovcem njihovo slabo in netrpežno blago za vsako slepo ceno ponujajo in stem ljudstvo slepé, da se ne more zraven tacega trgovca

nobeden domač obrtnik pošteno preživeti, akoravno dobro in trpežno blago izdeljuje. S tem je pa tudi naš kmet škodovan; kaj mu pomaga ako kupi za mali denar robo, če je pa rabiti ne more. A ne samo to, tudi mi obrtniki smo v našem spoštovanju in zaupanju škodovani.

To je tedaj tista naša najhujša konkurenca, katera nam preti s poginom, in katerej se moramo z vso odločnostjo upreti, ako hočemo nas in naše potomce iz židovske sužnosti rešiti. Nihče nam ne sme v zlo šteti, ako se z vsemi sredstvi in v složnosti branimo, ker naših pravic nihče v pošteb ne jemlje. Svoji k svojim! klin s klinom! Obrtnik in delavec smeta le tiho biti in pridno davke plačevati. Nekateri naši gospodje so še celo tako prijazni, da pri volitvah delavcem še po svojem prepričanju ne dovolijo voliti. Ako pa bi se drznil kedo v drugi rog trobiti, skuša se ga popolnoma vničiti, akoravno je morebiti njegovo mišljenje bolj pravilno, kakor pa nasprotnikovo. Pri vsem narodnem prepiru pa se naš narodni sovražnik smeja in svojo torbo polni. Kaj imamo Slovenci? Kjer je kako večje podjetje ali industrija, je vse v tujčevi roki. Tukaj, gospodje, je veliko važnega dela; pre-naredite sedanjí krivični obrtni red, da ne bodo imeli kapitalisti drugačnih pravic kakor mi. Prepričani bodite, da si bode, ako delujete na tem polju, zaslužili spomenik večne hvaležnosti.

Želeti bi bilo, da bi tudi Vi častiti tovariši v središču Slovenije, v beli Ljubljani, snovali zvezo obrtnih zadrug, katera naj bi vse slovenske obrtnike budila in spodbujala, kako naj bi se rešili našega obupnega stanja, da pridemo do boljših zaželenih časov. — Na delo torej, častiti tovariši!

Več obrtnikov.

Domače vesti.

(V bolnišnico Usmilj. bratov v Kandiji pri Novem mestu) se je sprejelo meseca septembra 69 bolnikov, koncem avg. jih je ostalo 34, skupaj 103. Od teh se jih je ozdravilo 40, boljšalo 12, nezdravljene bili so 3. Umrli so trije in sicer prvi vsled zmljenega tilnika, eden vsled ostarelosti in eden vsled čevrsne tuberkuloze. V oskrbovanji ostalo jih je 45. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 1186.

(V šoli „Glasbene Matice v Novem mestu) poučuje se sedaj 23 učencev v igranju na klavir, 15 na gosli, 3 na cello, čez 50 pač posebe v petju in teoriji. Pouk na še druga glasbila se prične 7. t. m. Novi učenci se sprejemajo še vsak dan razun ob nedeljah in ponedeljkih pri upravniškem blagajniku g. Jos. Medvedu, trgovcu na mestnem trgu.

(Gg. članom kmetijske podružnice novomeške) javimo tem potom, da se je s pobiranjem letnine za l. 1899. že pričelo in da se mora zvršiti tekom tega meseca. Gg. člani naj blagovole svoje doneske pred ko mogoče izročiti kmetijski podružnici in pri tej priliki povedati svoje želje glade družbenega lista, dobave trt, sadnega drevja, cepičev itd.

(Podružnici sv. Cirila in Metoda v Novem mestu) došli so sledeči zneski: Iz nabi-ralnika gospe Tučkove v Novem mestu 3 gld.; pri gosp. Zurcu v Kandiji 5 gld.; pri gosp. Slajpahu na Vel. Loki 1 gld. 95 kr.; pri gospodu Pavlinu v Trebnjem 1 gld. 26 kr. Kolesarska družba povodom dirke v Lašičah po g. Medvedu 5 gld. 80 kr. Kolesarska družba povodom dirke v Novem mestu po g.

Medvedu 5 gld. V privatni hiši v Novem mestu pri igri po g. Medvedu 42 kr. V veseli družbi v Novem mestu po g. Rohrmannu 2 gld. 60 kr. Skupaj 25 gld. 3 kr. Živeli!

(Gospod Viljem Pfeifer,) naš državni poslanec, praznoval je minoli teden petindvajsetletnico svojega delovanja kot državnih poslanec. Neumorno delavnemu gospodu, ki se je vedno in pri vsaki priliki uspešno potegoval in trudil za blagor kmetijskega stanu, posebno še Dolenjcev, zakličemo hvaležno: Na mnogo let!

(Kmetijski pouk v Novem mestu.) Kakor smo že zadnjič na kratko poročali, priredila bo naša podružnica tudi letošno zimo več javnih predavanj o času primernih kmetijskih vprašanj, in sicer v nedeljo 20. t. m.: „Zakaj moramo zanaprej trte tudi žveplati, kadar in kako“ (vodja Dolenc); v nedeljo 27. t. m.: „O zavarovanju živine in napravi take zavarovalnice za novomeški okraj“ (pristav Rohrmann); v nedeljo 4. decembra: „O napakah in boleznih pri vinu“ (vodja Dolenc); v nedeljo 11. dec.: „Kako je ravnati z živino v zimskem času, da se ohrani pri zdravju“ (živinozdravnik Skale); v nedeljo 18. dec.: „S kakošnim drevjem in kako naj se na novo zasajajo posekani gozdni prostori“ (gozdni komisar Guzelj). Opozarjamo s tem vse naše gospodarje in jih vabimo, da se udeležijo v obilnem številu koristnega pouka.

(Ustanovni shod) društva „Naša straža“ se bode vršil v Ljubljani dne 15. novembra 1898 zvečer ob 8. uri v „katoliškem domu“. Ustanovni zbor voli glavni odbor in sicer po § 7. pravil 50 odbornikov: 10 s Kranjskega, 10 s Stajerskega, 10 s Koroškega, 10 s Primorskega in 10 izven teh dežel.

(Odbor zavoda sv. Nikolaja v Trstu) priredi 1. novembra ob polu osmi uri zvečer veliko dramatično predstavo v redutni dvorani gledališča „Politeama Rosseti“ s sodelovanjem tamburaškega zbora iz Rojana, govorom in igro. Program je jako zanimiv.

(Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju) ima v soboto 12. nov. t. l. svoj 10. občni zbor v hotelu „zur goldenen Ente“ na Dunaju I. Riemergasse 4, I. nadstropje. Začetek ob sedmih zvečer. K temu se uljudno vabijo vsi na Dunaju bivajoči društveni člani.

(Lukežev semenj) v Novem mestu dne 25. okt. bil je prav dobro obiskan. Na živinskem semnjišču smo našli 98 konj, 700 goved in blizu 5000 prešičev. Kupčija je bila posebno živahna na prešičjem semnjišču, kjer smo opazili ne samo domače, temveč tudi tuje kupce, tako iz Ljubljane, Tirolske, Dunajskega Novega mesta in od drugod. — Lep dohodek daje prešičjareja dolenjskemu kmetovalcu, vedno lepše se ona razvija in z veseljem opazujemo lep, vedno rastoč razvoj prešičje trgovine na Dolenjskem. Iz uradnih virov posnamemo, da se je letos do oktobra samo po železnici izvozilo iz Novega mesta 4189, Trebnja 1964, Velike Loke 612, Radohove vasi 585, iz Zatičine 957, skupaj 8307 prešičev večinoma na Tirolsko, Solnograško, Češko in Nižje Avstrijsko. Ta napredek v prešičjoreji in trgovini pa je zaznamovati od tedaj, ko je vsled prešičje kuge hrvatskimi ščetinarji prepovedan dohod v našo deželo, in je bil naš kmetovalec nehote primoran, da se je z večjo vnemo oprijel svinjoreje, ter tako odprl nov vir dohodkom. Ne moremo si pa kaj, da pri teh okoliščinah odločno ne obsojamo v zadevi neveščega dolenjskega dopisnika,

ki po časniki z vso vnemo deluje za prost uvoz okuženih hrvatskih prešičev, zagovarja tihotapce ter ljudstvo nepotrebno bega. Po njegovih napačnih nazorih spravil bi ljudstvo v neizmerno škodo. Dobro, da njegove besede niso odločilne! Naše prepričanje je: čim dalj Hrvatska za prešičji uvoz zaprta, tem boljše za našega svinjereja.

(Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju) je zadnji čas prejelo sledeča darila: Od gosp. Vilj. Pfeifer-ja, državnega poslanca itd. 41 gold.; k tej svoti so darovali: Neimenovana gospa v Krškem, 20 gl.; g. dr. Ferd. Trenz, c. in kr. štabni zdravnik v Toplicah, 10 gld.; g. dr. Josip Unterlugauer, vladni svetnik v Sarajevu, 10 gld.; g. dr. Tomaž Romih, župan itd. v Krškem, 1 gld. Gosp. Ivan Škerlj, c. kr. dež. sodišča svetnik v Novem mestu, poslal je v imenu sl. Čitalnice v Novem mestu polovico čistega dohodka s pomočjo gg. visokošolcev prirejene besede, 24 gld. 45 kr. Gosp. France Novak, pravnik, polovico čistega dohodka veselice v Idriji 32 gld.; slavna upravnitva „Slovenskega Naroda“, „Ljublj. Zvona“ in „Rodoljuba“ v Ljubljani 24 gld.; dalje so društvu darovali: Vč. gg.: Janez Babnik, župnik v Toplicah, 5 gld.; Jos. Rozman, mestni kaplan, tajnik družbe sv. Mohora v Celovcu, 2 gld.; Mihael Šmid, župnik v Solčavi, 2 gld.; slavna posojilnica v Logatci, 10 gld.; gg.: Wanous, trgovec v Radgoni, 5 gld.; Jos. Javornik, trgovec in posestnik v Žalni, 5 gld.; dr. Jos. Kolšek, odvetnik v Laškem trgu, 1 gld.; Jos. Boncelj, trgovec v Železnikih, 1 gld.; Egidij Fux, c. kr. poštar v Ljubnem, 1 gl.; Jos. Premeru, c. kr. uradnik poštne hranilnice na Dunaju, 3 gld. Iskrena hvala vsem blagim darovalcem in nabiralcem! Daljne darove sprejema vč. gd. Fr. Jančar, monsignor, papeški častni kamornik, župnik nemškega vit. reda na Dunaju, I. Singerstr. 7.

(Za IV. zasedanje porotnih obravnav), katere se bodo začele 21. novembra pri tukajšnjem okrožnem sodišču, izzrebani so glavnim porotnikom naslednji gg.: Pezdirc Marko, pos. iz Metlike; Stipančič Jan., pos. iz Gradaca; Slivnik Vinc., pos. iz St. Vida; Podlesnik Dav., trg. iz Radeč; Kramarič Jan., pos. iz Radovice; Gatsch Al., trg. iz Kostanjevice; Skubic Jan., pos. iz Police; Skušek Frid., trgovec iz Metlike; Skufca Jan., pos. iz Drage; Peterbujšč Jos., pos. iz Tihoboj; Vehovec Jan., pos. iz Žužemberka; Fugina Jurij, pos. iz Star. trga; Tomšič Em., pos. iz Trebnja; Pelc Jos., pos. iz Ribnice; Majzelj Ant. pos. iz St. Jerneja; Repovš Jan., trg. iz Dvora; Bučar Leop., pos. iz Kostanjevice; Požek Miko, pos. iz Gribelj; Nemanič Mart., pos. iz Želebej; Ilc Jan., pos. iz Gorenje vasi; Omahen Mih., trgov. iz Dedendola; Podboj Andr., pos. iz Ribnice; Pakiž Mat., pos. iz Ribnice; Vrtin Mat., pos. iz Doblič; Hočevan Jan., pos. iz Vel. Lašič; Makar Dako, pos. in gost. iz Metlike; Majzelj Fr., pos. in mesar iz Bele cerkve; Zupančič Jan., pos. iz Jezera; Šlajpah Al., pos. iz Vel. Loke; Novak Karl, pos. iz Trebnja; Spendal Anton, pos. iz Biške vasi; Zajc Ferd., posest. iz Podboršta; Stermole Al., pos. iz Hudega; Malnerič Martin, pos. iz Krupe; Pirker Fr., pos. iz Ribnice; Strk Jurij, trg. iz Vinice. — Nadomestnim porotnikom izzrebani so sledeči gg.: Zirc Jos., pos. iz Kandije; Gregorc Jurij, pos., Končan Jan., trgovec, Pintar Jan., sobni slikar, Nimrod Nestor, pos., Seidl Fr., trg., Mramor Mihael, usnjar, Košiček Fr., pos. iz Novega mesta in Hrovat Jos., pos. iz Birčne vasi.

(„Der Süden.“) Organ für die politischen, culturellen und wirtschaftlichen Interessen der Kroaten und Slovenen. Zadnja številka (8.) tega časopisa nas je prijetno iznenadila. V njej se naznanjuje, da bode ta časopis od 1. novembra t. l. izhajal trikrat na mesec in sicer 1., 10. in 20. Konsorcij tega lista je storil ta korak, ker se je ogromno gradiva nakopičilo ter je bilo vsekako potrebno, da ta list izide večkrat. Želji mnogo prijateljev lista, ki si jih je pridobil v kratkem času svojega obstanka, se je deloma vstreglo. Da bode mogel ta list — kakor znano, glasilo slovenskih in hrvatskih državnih poslancev — popolnoma zadostiti svoji nalogi, treba mu je vsestranske podpore z obilnim naročevanjem. Stori vsak rodoljub svojo dolžnost, delujte za list povsod, nabirajte naročnike in inserente, pa bode lahko vsak vstrezal svoji nalogi v središču avstrijskem. — Uredništvo in upravnništvo „Der Süden,“ Dunaj I. Plankengasse 4. Naročnina znaša za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 65 kr.

Razne vesti.

* (Kuga na Dunaju.) Predpretečeni teden se je po naši državi, in po vsem svetu razširila strašna novica, da je na Dunaju zbolel sluga v bolnišnici, Bariš, za strašno boleznijo, za kugo. Kako se je to zgodilo. Lani poslali so se namreč štiri mladi doktorji z Dunaja na vzhodno Indijo, da študirajo kugo, ki je tam hudo razsajala. Zdravniki so se kljub veliki nevarnosti, v kateri so bili, zdravi povrnili domu. Da bi pa tudi doma to bolezen prešturirali, prinesli so seboj povzročitelje kuge, to je ono otrovno snov (baccile), po kateri se kuga nalezje. S temi so delali na Dunaju svoje znanstvene poskušnje na ta način, da so to bolezen prenesli na živali, na priliko zajce, podgane itd. in take na kugi obolele živali skušali zdraviti, da bi tako zdravila proti kugi našli. Služabnik Anton Bariš je imel pri tem opravka, in si je v sobi, v kateri so delali poskušnje, nalezel strašno bolezen. Djali so ga, takoj ko so bolezen spoznali, v posebno sobico, kjer sta mu stregli dve postrežnici in dr. Müller, ki je bil lani v Indiji. Sluga Bariš je kmalu umrl, a po njegovi smrti je obolela tudi njegova strežnica Pecha, in kmalu za njo tudi zdravnik dr. Müller sam. Vsled tega obolenja je nastal med ljudmi velik strah. Ločena od vsega sveta ležala sta bolnika v čisto osamljenem poslopju. Stregli sta jima dve usmiljeni sestri in dr. Pösch, ki je tudi bil v Indiji. V petek zvečer so obema bolnikoma prinesli sv. popotnico. Dr. Müller je po hudem trpljenju umrl v nedeljo 23. oktobra zjutraj. Bolne so sedaj Pecha, Hochegger in Göschl. Za prvo ni upanja ozdravljenja. Da razširjanje kuge varujejo na vse mogoče načine, je ob sebi umevno.

V Novo Mesto vračujoča se pisma:

Stampfl Aloisia, Ljubljana — Kubenik Jura, Samobor — Dauernd 23053, Rudolfsheim — Jordan Johann, Barthelmä (7 kr.) — Spatzek Maria, Liebenau — Hočevnar Fani, St. Paulo — Sešek Alois, Radolca — Paulič Anton, Velkiolej — Bajuk Anna, Fužina — Mihalovič Eduard, Veldes — Dollenc Ludovik, Ljubljana — Simc Franc, Leoben — Jazbec Franc, Leoben — Petrič Anton, Triest — Dragelj Josef, Ried — Pleskovic Franc, Zagreb — Spurger Antonia, Graz (rec.) — Robaček Martin, Görz — Muren Josef, Lourjem — Bolte Franciška, Laibach —

Darovi za novomeško dijaško kuhinjo.

G. dr. J. Schegula za pol leta 15 gld., sl. „dijaško podporno društvo“ 50 gld., g. Jak. Mikolič mesečni donesek 50 kr., g. A. Čebula 1 gld. Živil so darovali: g. J. Jakše, g. graščak K. Germ, g. Fr. Pintar in g. Jos. Windischer so podarili krompirja, g. nadučitelj J. Barle zelja; iz Brusnic so poslali voz različnih živil, v Črnomlju pa je nabral g. kaplan J. Karlin velik voz žita, fižola in krompirja, katerega pa je g. poštar Šušteršič brezplačno pripeljal v Novo mesto.

Bodi gospodom dobrotnikom, prav posebno pa še gospodu poštarju Šušteršiču tisočera zahvala za tako veliko požrtovalnost! Bog plačaj!

Prosim pa vnovič prav prisrčno, spominjajte se dijaške kuhinje, ki daje zdravo in tečno hrano tolicemu številu dijakov. Ako ne dojde večja podpora v živilih ali v novcih, bode nemo-goče vse podpirane vzdržati.

Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

Gradec 15. oktobra	62	74	6	12	19
Trst 22. „	90	53	41	64	55
Gradec 29. „	54	20	42	39	43

Oznanilo.

Dne 12. novembra 1898 ob 9. uri dopoldne se bode višila v Koroški vasi št. 7

prostovoljna javna dražba

v zapuščino Martina in Ane Gazvoda spadajočih posestev vlož. št. 75 in 76 kat. obč. Lakovnice, obstoječe iz hišnih in gospodarskih poslopij, njiv, travnikov in malega vinograda z zidanco.

Ponudniki imajo založiti 10% vadija in $\frac{1}{3}$ kupnine, ostanek pa po posebnem dogovoru.

C. kr. okr. sodnija Novo mesto, oddelek I.

dne 26. oktobra 1898.

249)

Prav lepa jablanca

po 30 kr. komad ponudi vodstvo kranjske kmetijske šole na Grmu vsem tistim, kateri žele taista že na jesen nasaditi.

(252—1)

Učenec, 14 let star, ki je dovršil štirirazredno ljudsko šolo, se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Janko Puheka v Črnomlju.

Velika njiva se takoj proda iz proste roke. Njiva je na prav lepem in pripravnem kraju za zidanje hiše, v katerem se napravi kaka prav lepa in velika trgovinska obrt, ter je od farne cerkve do šole 33 metrov in od šole do njive 19 metrov daljave. Kedor želi to njivo kupiti, naj se zgasi pri posestnici Mariji Pirc pri sv. Duhu nad Krškem h. št. 4, Dolenjsko. — Cena in drugi natančnejši pogoji se izvedo ravno tam.

(251)

Hiša na prodaj je v Regerči vasi, fara Šmihel poleg Novega mesta. V hiši se nahaja gostilna. K hiši pripadajo vsa potrebna gospodarska poslopja, trije novi svinjaki in tudi njive ter nekaj travnika. Cena je 2200 gld. — Več pove lastnik Franc Saje v Zalogu št. 10., pošta Novo mesto.

(250—1)

Hiša je na prodaj oziroma se odda v najem pod jako ugodnimi pogoji v Žužemberku št. 143. V hiši se že mnogo let izvršuje mesarski in krčmarijski obrt. — Natančnejše se izve pri lastniku Matija Sršen v Žužemberku št. 143.

(254)

P. T.

Podpisani se priporočam prečast. duhovščini in slavnemu občinstvu za vsakovrstna

podobarska naročila,

katera bodem lično, točno ter po delu primernih cenah izvršil.

Narisek predložim že preje, predno se prične kaj delati, da v slučaju, ako bi prvi ne ugajal, lahko z drugim postrežem.

Velespoštovanjem

Franc Ciber,

podobar.

(218—3)

Novo mesto, Ljubljanska cesta št. 41.

Velike pipe za vinske sode,

brez napake, z železnim obročkom, ter 9—11 palcev dolge, dobe se pri trgovcu Gašpar Maurer-ju na Raki pri Krškem.

Lepa jabelka, tudi žlahtna namizna jabolka so na prodaj v grajščini Srebrnice pošta Novo mesto.

Posestvo na prodaj na Poljanah blizu okrajne ceste, ki drži od Trebnjega na Štatemberg. K temu pripada lepa zidana hiša s čumnato in kletjo, živinska štala, svinjski hlev, novo zasajeni sadni vrt ter njiva, na katero se vseje 7—8 mernikov rži. Vse je v dobrem stanu. Ceni se od 600 do 700 gld. — Več se poizve pri lastniku Matiju Retel na Poljanah, fara Mirna peč pri Novem mestu. (248)

Janez Schindler,

c. kr.

imejitelj privilegija

Dunaj, III. Erdbergstrasse šte. 12.

pošilja zastoj in franko

cenike v slovenskem jeziku

več kakor 300 podobami o vseh vrstah strojev in potrebščin za gospodarje itd. itd.

!Cene nižje kakor povsod drugod!

Pošilja tudi na poskušnjo.

Jamči za dobro postrežbo.

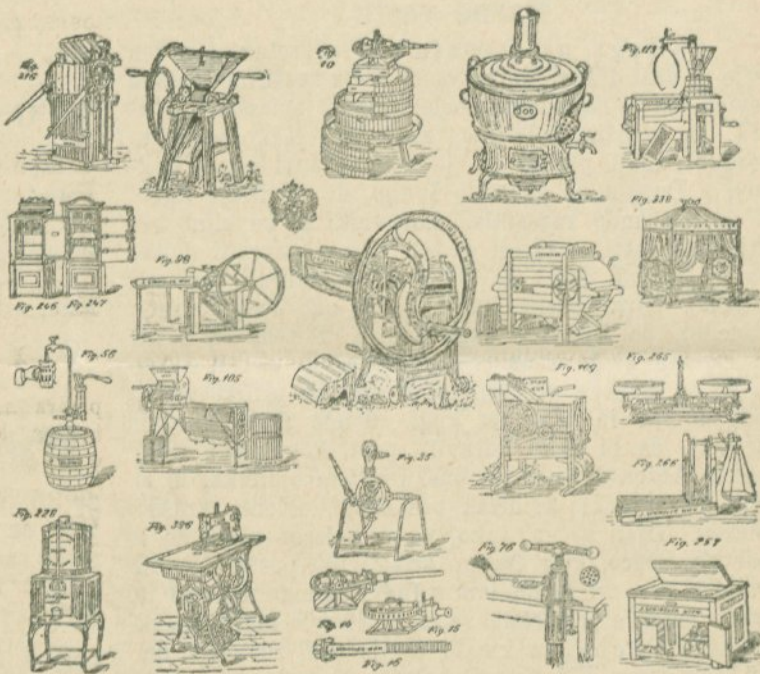
Dopisuje slovensko.

Išče spodobne, krščanske agente.

Obrača se naj naravnost na

Janeza Schindlerja,

Dunaj III/1. Erdbergstrasse šte. 12.

Novo zidana hiša

z opeko krita, obstoječa iz velike dvorane, ene bolj velike sobe in iz ene bolj majhne; iz verande, kuhinje, iz dveh obokanih kleti, velike ledenice in iz lepega vrta, kateri leži ob vodi, je na prodaj. Kar hiša stoji, je vedno v njej gostilna, katera je prav dobro obiskana in je na dobrem glasu. Prevzame se tudi lahko vsa priprava za gostilno. — Ravno tam je na prodaj še druga

zidana z opeko krita hiša,

katera obstoji iz dveh sob, jedilne shrambe, kuhinje, lepe kleti, hleva in iz velikega sadnega vrta, kjer sem letos dobil veliko mernikov jabolk in nad 30 veder mošta. Hiša ima dobro pitno vodo, je pri kraju mesta prav na zraku. Pri kupu so ugodni pogoji. Kupiti je proti gotovi plači, ali pa se plača takoj samo peti del kupa, ostanek $\frac{4}{5}$ se bo obrestoval po 5%. — Več se izve pri vredništvu „Dol. Nov.“ (238—2)

„Slovarček“,

(204—4)

jako pripravna knjiga, se nemščine, in

„Anglež“,

se angleščine za potrebo naglo in brez učitelja priučiti. Dobi se po 55 kr. pri izdajatelju Jos. Paulln-u v Ljubljani, Marijin trg št. 1., kakor tudi v mnogih drugih knjigarnah, poštne povsod prosto. Plačilo naročila v pisemnih markah pridjati, je najpripravnejše.

Službo mlinarja,

kteri je v tej stroki dobro izurjen ter je neoženjen, lahko takoj nastopi pri J. Lenardu v Rajhenburgu na Štajerskem. (245—2)

Hiša z vsem gospodarskim poslopjem odda se v najem sama za se ali pa z njivami. Ista je oddaljena $\frac{1}{4}$ ure od Mokronoga. — Natančneje se izve pri lastniku Ignac-u Majcen v Mokronogu.

P. n.

Űsojava se s tem dati najljudneje na znanje, da odpreva v mesecu novembru pod firmo

ČEŠNIK & MILAVEC

v Špitalskih ulicah v novozgrajeni palači meščanskega bolniškega zaklada (Lingerjeve ulice)

trgovino z manufakturnim, suknenim, platnenim
in modnim blagom.

Opozarjava p. n. občinstvo na najino najboljše asortirano zalogo najnovejših vrst blaga za obleke, barhantov, modnega blaga za gospode, platna, belega blaga, kotonov in podšivnega blaga ter prosiva za prav obilen obisk.

Zagotavljava strogo solidno in reelno postrežbo ter se priporočavá.

z velespoštovanjem

Češnik & Milavec.

(Vzorice vseh vrst razpošiljava franko.)

(247)

Julija Murgelj

izvrševala bode xopet

posel izprašane babice

ter se v to blagorodnim gospem uljudno priporočá.

Opravnik.

Grajščina Pogance pri Novem mestu sprejme takoj večšega opravnika, ki je oženjen ter nemški dobro razume. Pisane ponudbe naj se pošljejo oskrbništvu imenovane grajščine. (245)

Hiša v prav dobrem stanu, z dvema sobama, kletjo in vrtom, v katerem se pridela čez 5 mernikov krompirja, je na prodaj v Šmihelu. — Več se izvé pri Valentin-u Žura v Šmihelu. (223-3)

Prodajalnica in soba

pripravna za kacega urarja ali usnjarja, ali sploh za tacega, ki rabi malo prostora, se odda s 1. jan. 1899 v najem. Ista je na najlepšem prostoru na glavnem trgu. Za trgovino z mešanim blagom se ne odda. — Več se izvé pri Martinu Malnerić v Črnomlju.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, Dvorni trg št. 3

sprejema in izplačuje hranilne vloge vsak dan, obresti 4½% polumesečno ali 4% od dneva vložitve do dneva vzdige.

V tekočem računu (Giro-konto) se računajo obresti od dneva vložitve do dneva vzdige za zdaj po 3½%.

Rentni davek plača društvo samo.

Posojila in kredit v vsaki obliki, obresti so po 5½% in po 5%, brez vsakih troškov ali prispevkov.

Poštno-hranilnične položnice in pojasnila brezplačno v pisarni ali po pošti.

Člani se sprejemajo iz naših pokrajin, potrebno je le z izjavo pristopa naznaniti, koliko glavnih deležev po 100 gld se želi.

Uradne ure od 9.—12. ure dopoludne in od 3.—5. ure popoludne.

(239-2)

Veliko zalogo

**zimskega blaga najboljše
vrste, kakor tudi šivalne stroje**

priporoča

JOS. MEDVED

V NOVEM MESTU.

(253-1)

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, Gradišče h. št. 1.

(246)

Soglasen sklep načelstva z dné 13. oktobra: Odslej se menice eskomptujejo po

5⁰/₀

ne da bi se zahteval kak upraven prispevek, toraj popolnoma brez stroškov.

Blagajna je odprta vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan.

Do 10. ure dopoldan vložene menjice se isti dan ob 12. uri
izplačajo odnosno vrnejo.

Pozneje vložene menice izplačajo, odnosno vrnejo se drugi dan
ob 10. uri dopoldan. Le v nujnih slučajih dopuščajo se izjeme.

Anton Ogrin,

trgovec v Novem mestu na glavnem trgu št. 87

priporoča

p. n. slavnemu občinstvu posebno gg. pohiševalcem (Hausirer)
svojo bogato zalogo svežega

zimskega perila (Jägerwäsche),

ter družega manufakturnega blaga po najnižjih cenah.

(233-2)